

Kwartaalblad van de Beroepsgroep VPW, onderdeel van **CNV Kerk & Ideëel**

Postadres: Postbus 2510, 3500 GM Utrecht | Bezoekadres: Tiberdreef 4, 3561 GG Utrecht

E rkpastoraalwerk@cnv.nl | I www.vpwinfo.nl

Good practice

Talent aanspreken in de gemeenschap

Oud en nieuw normaal

Het vorige nummer van *VPWinfo* droeg de hoopvolle titel *En nu verder*. Maar nu de besmettingscijfers en het aantal ziekenhuisopnames weer dagelijks in het nieuws zijn, moeten we concluderen dat we helaas nog niet ‘postcorona’ zijn.

In de parochies waar ik werk staan besturen en team op het standpunt dat we deel uitmaken van de samenleving en nemen we dus de richtlijnen van het kabinet serieus, ook als de kerkelijke overheid nog niet zo ver is. Mondkapjes dragen en anderhalve meter afstand houden: Er is mee te leven. Maar nu de overheid een drieweekse lockdown met meer beperkingen voor de samenleving heeft afgekondigd, vragen we ons steeds meer af wat ons in december te wachten staat. En of er een goede manier te vinden zal zijn om samen te komen om Kerstmis te vieren. Want de discussie over al dan niet coronatoegangsbewijzen hanteren gaat de kerkdeur niet voorbij, hoezeer we ook willen uitstralen dat onze deuren geen drempels hebben.

Behalve zorgen zijn er ook mooie ontwikkelingen. We hebben veel geleerd en ontdekt in de afgelopen anderhalf jaar, zoals in de vorige *VPWinfo* te lezen was. Nieuwe talenten kwamen we bij onszelf op het spoor, nieuwe manieren om present te zijn

en om kostbare geloofsverhalen voor het voetlicht te brengen. Ook in ons team hebben we uitgesproken dat we daar juist deze Advents- en Kersttijd opnieuw mee aan de slag gaan. We willen niet meer terug naar het ‘oude normaal’ van “zo doen we het altijd al”. Dan missen we de vreugde en het enthousiasme die nieuwe activiteiten en werkwijzen onze parochianen en onszelf brachten.

Nieuwe talenten kwamen
we bij onszelf op het spoor,
nieuwe manieren om
present te zijn en
om kostbare
geloofsverhalen
voor het voetlicht
te brengen

Ook paus Franciscus lijkt op zoek naar een ‘nieuw normaal’ voor de Kerk. In aanloop naar de bisschoppensynode van 2023 nodigt hij gelovigen wereldwijd uit om met elkaar een geloofsgesprek te voeren over de uitdagingen van deze tijd en de missie van de Kerk. Vanuit onze beroepsgroep willen we graag bijdragen. Daarom neemt ons bestuur begin 2022 initiatief voor een webinar om elkaar op collegiaal niveau

te ondersteunen in het synodaal proces. Houd daarvoor je mail in de gaten!

Binnen CNV Kerk & Ideëel kijken andere beroepsgroepen met bewondering naar ons blad. Drie jaar na de fusie ligt de vraag voor of *VPWinfo* zou kunnen uitgroeien tot een blad voor de hele sector. Het gesprek hierover binnen het CNV loopt nog. Daarom heeft het bestuur de huidige redactie gevraagd of zij komend jaar nog door willen gaan met *VPWinfo*. En dat willen zij, unaniem en met enthousiasme, samen met hoofdredacteur Mirjam Dirx en vormgever Jeroen van Lente! Daar zijn we blij mee. Want onderweg naar een ‘nieuw normaal’ is het een goede zaak om door te gaan met het oude vertrouwde blad dat velen van jullie zeer waarderen.

Marianne van Tricht
Voorzitter beroepsgroep VPW

INHOUD

In het parochiepastoraat is grote behoefte aan 'good practice'. Door het hele coronaverhaal is het nodig om op een nieuwe manier te gaan kijken. De oude 'methodes' van gemeenschapsvorming waren al wankel, maar ze lijken nu nog minder te werken. Hoe zou het anders kunnen? Hoe kun je gemeenschap vormen en gebruik maken van talenten die aanwezig zijn?

We besloten in de redactie om eens een andere insteek te kiezen. Jeroen van Lente (onze vormgever) schreef samen met Roos Sohier een artikel over hun initiatief op buurtniveau. Zouden pastores in het parochiepastoraat daar ideeën aan kunnen ontleenen? Zijn er kritische noten bij te kraken? Roept het herkenning op? Vijf collega's namen de uitdaging aan.

Henny van Hattum en Charles Eba'a werken in Veghel aan het uitbouwen van familiepastoraat. Gerard Stevelink is werkzaam in een volkswijk in Tilburg. Germa Kamsa ziet veel mogelijkheden in het Titus Brandsmahuis dat in Leeuwarden een nieuwe impuls moet gaan geven. Maroesjka Slegers ziet in Oldenzaal wel kansen.

Over hun bijdragen laat Johan Klaassen zijn gedachten gaan in het reflectieartikel en sluit af met een aantal concrete tips.

DE PRAKTIJK

- 4 Op vakantie met je burens**
Jeroen van Lente en Roos Sohier
- 7 De Tielekeshoeven en familiepastoraat in Meerijstad**
Hennie van Hattum en Charles Eba'a
- 8 Blijven proberen**
Gerard Stevelink
- 11 Jij doet ertoe**
Germa Kamsa-Kunst
- 13 Een spiegel voorgehouden**
Maroesjka Slegers

DE REFLECTIE

Begin waar je bent

- 15 Nieuwe wegen?**
Johan Klaassen

- 20 Afscheid Jan Franken**
Op woensdag 22 september nam het groepsbestuur van de VPW afscheid van voormalig VPW-beleidsmedewerker Jan Franken.
Jos Deckers

DE RUBRIEKEN

- 18 Gelezen**
De Voorafplek
Een therapeutisch en monastiek traject
Laetitia van der Lans

- 20 Begeesterd**
We zullen lachen, zingen, gelukkig zijn
Rob van Uden
- 22 Nieuws uit de VPW-en**
Mirjam Dirks
- 24 Column**
Homo Polrum
Rob Lijesen

Op vakantie met je buren

Vorig jaar, toen de coronacrisis uitbrak, zaten we plotseling thuis en werden we teruggeworpen op onze directe omgeving. Onze eigen buurt werd ineens (nog) belangrijker. Dat bracht enkele bewoners van de Tielekeshoeven in Rosmalen ertoe om te onderzoeken of er in de buurt behoefte was aan hulp en wie er hulp wilde bieden. Veel hulp werd aangeboden maar er kwam weinig vraag. Toen ontstond er een nieuwe vraag: ‘Kunnen we er in deze tijd voor elkaar zijn door leuke, verbindende activiteiten te organiseren?’

We werden als bewoners opgeroepen mee te denken. Samen met een tiental buurtgenoten sloten wij ons aan en al snel vlogen de ideeën over de (online) tafel. Met een kleine groep gingen we op zoek naar wat binnen de geldende Coronamaatregelen wél kon. En wat we belangrijk vonden: het is voor iedereen en de drempel om mee te doen moet laag zijn.

Buurtborden en buurtboekjes Een van de eerste acties was het neerzetten van enkele zelfgemaakte Buurtborden in de straat. Op deze borden schreven buurtgenoten opbeurende en inspirerende boodschappen, stelden

ze vragen of lieten ze ideeën of oproepen achter. Wat ook goed aansloeg waren de buurtboekjes die door de wijk gingen. In het boekje kon ieder een aardige boodschap, een hartekreet, een tekening, een gedicht of iets anders zetten. Daarna werd het boekje doorgegeven aan de buren en zo circuleerden de boekjes een tijdje door de buurt. De boekjes hebben daarna nog een hele tijd in een kist op straat gestaan zodat iedereen die wilde ze kon lezen. De inbreng was mooi, verrassend en soms ook ontroerend. Het was een mooie manier om buurtgenoten een beetje beter te leren kennen én om iets van jezelf te laten zien.

Tiepies Tielekeshoeven Zotte Zomercamping In de zomer van 2020 toverden we de Tielekeshoeven om tot ‘Buurtcamping’: op vakantie met de buren maar dan lekker slapen in je eigen huis. Het basketbalplein werd Campingplein met pop-up terrassen: op vrijdagmiddag en op zaterdagavond nodigden we buurtgenoten uit om met eigen stoeltje en drankje naar het plein te komen. We zorgden ervoor dat er elke keer een ‘Campingbaas’ aanwezig was; iemand die er als eerste was, enkele stoeltjes en tafeltjes klaar zette en de gasten welkom

Roos Sohier en Jeroen van Lente

Mede-initiatiefnemers en aanjagers van de buurtcamping, met allerlei verbindende activiteiten door en voor buurtbewoners.

Roos stimuleert met haar bedrijf *Plaatsmakers* nieuw maatschappelijk initiatief door ruimte te maken voor ideeën, ondersteuning te bieden en nieuwe verbindingen te leggen – www.plaatsmakers.com

Jeroen is grafisch ontwerper (o.a. van *VPWinfo.nl*) en beeldend kunstenaar – www.jeroenvanlente.nl

heette. Het idee was dat als er al iemand is, het makkelijker is om aan te schuiven. Voor een flinke groep mensen, vooral de alleengaanden, bleek het pop-up terras een uitkomst om even het huis uit te komen, een praatje te maken en elkaar als burens (beter) te leren kennen.

Er is veel talent in de wijk In eerste instantie werden ideeën en activiteiten door de initiatiefnemers bedacht. Maar al snel probeerden we ook andere bewoners zover te krijgen om zelf een activiteit te organiseren. Zo kwamen er allerlei talenten boven-drijven: de theatermaker werd bingomaster, de beroepsmilitair gaf een bootcamp, er werd iedere woensdagmiddag voorgelezen voor de kleintjes en één van de buurtbewoonsters zorgde voor een fantastische middag waar de kinderen een ponyritje konden maken door de buurt. De Zomercamping werd in 2020 met het jaarlijkse straatfeest afgesloten waar we met vele kleine en grote mensen een prachtige schildering maakten van de Tielietielie-vogel. Deze schildering staat op de schutting van Jeroen aan het begin van de wijk als blijvende herinnering.

Nog meer initiatieven ‘Wat organiseren jullie dit jaar weer?’ Deze vraag werd ons in het voorjaar van 2021 regelmatig gesteld. We stelden dan de weder-vraag: ‘Wat zou jij leuk vinden om zélf te organiseren deze zomer?’ We probeerden nóg meer dan vorig jaar mensen ertoe aan te zetten zelf met een idee te komen.

De oproep leverde dit jaar nog meer initiatieven en mee-makers op. Dit betekende een zomer vol activiteiten: naast de wekelijkse popup-terrassen en voorleesuurtsjes konden we genieten van ponyritjes, dansworkshops en verschillende spellen. Er was een poëzierestaurant en de wijk deed mee aan het NK Tegelwippen onder het motto: tegels eruit en groen erin. Dit jaar waren er ook muziekoptredens op ons Campingplein: talent uit de wijk zelf én een lunch-

Op een schoolbord bij het plein werden steeds de activiteiten aangekondigd

concert van de plaatselijke harmonie. Het bleek dat muziek het bij elkaar komen nog makkelijker maakte.

Allemaal mee-makers Wij zoeken beiden naar manieren om zoveel mogelijk mensen mee te laten doen en ervoor te zorgen dat iedereen op zijn of haar manier actief iets kan bijdragen. Dit vanuit de gedachte: iedereen kan iets. De creatieve activiteiten van Jeroen zijn hier een mooi voorbeeld van. Deze zomer maakte hij een ontwerp voor een kinderboeken-minibieb in de wijk. We kozen er bewust voor om bij het maken, plaatsen en beschilderen van deze bieb zoveel mogelijk bewoners te betrekken. ‘Jeroen doet dit op een heel natuurlijke

manier', aldus Roos. 'Hij benaderde mensen persoonlijk om te vragen of ze mee wilden helpen en velen deden dat ook. Ze werkten buiten op straat. Buurtgenoten kwamen kijken en vragen wat ze aan het doen waren. Het mooie was dat hulp vervolgens spontaan op gang kwam en nog meer mensen kwamen meehelpen.'

Bij dit project zijn wel 25 mensen betrokken geweest om de boekenkast te maken, te schuren en te schilderen (vooral volwassenen) en daarna zo'n 30 (vooral kinderen) om hem in allerlei kleuren te beschilderen. Zo is deze kinderboeken-minibieb een blijvende, vrolijke en verbindende factor in onze wijk. Het is een blikvanger op straat en hij is van de hele buurt. Een trotse buurtbewoner vertelde: 'Ik had niet zoveel tijd maar hier wil je toch bij zijn!'

Elkaar kennen als buur en medemens Deze bijzondere tijden zorgen ervoor dat we onze buurtgenoten en directe omgeving weer opnieuw ontdekken en herwaarderen. Wij hopen dat vast te kunnen houden. Elkaar kennen en ontmoeten in de straat is een belang-

rijk element van ons buurtinitiatief. Pas als je elkaar een beetje kent kun je er ook voor elkaar zijn als je iets nodig hebt bij ziekte of als je gereedschap of zelfs een auto wilt lenen. Kennen en gekend worden geeft een gevoel van thuis zijn. Er was zelfs iemand in de

wijk die overwoog te gaan verhuizen maar daar na vorige zomer ineens heel anders over dacht.

De grootste uitdaging is om mensen zelf te laten nadenken over wat ze willen, wat ze kunnen en vooral om zelf in actie te komen. We leven in een samenleving waarin we gewend zijn dat dingen voor ons geregeld worden en we vooral consument zijn. Zelf organiseren en maken is lastiger, vraagt tijd, energie en is gedoe. Maar op een of andere manier denken wij dat juist dat gedoe ook een grote verbindende factor is. Hierdoor ontstaat immers de samenwerking, vanuit gelijkwaardigheid en wederkerigheid.

Er ligt zoveel talent voor het oprapen en dat is gewoon hier om de hoek te vinden. We hebben gemerkt dat mensen graag willen bijdragen en mee willen doen. Alle talenten komen op deze manier (ook letterlijk) naar buiten. Dat is heel betekenisvol en mooi om te zien. Het maakt het de moeite waard om onze tijd te steken in het organiseren en stimuleren van deze buurtactiviteiten.

Verder lezen

- *Altijd nieuw gedoe, buurtmakers vanuit Asset Based Community Development op weg naar nieuwe democratie.* Philip Booth e.a., ISBN 9 789090 345161

De Tielekeshoeven en familiepastoraat in Meierijstad

Pastoraal werkster Hennie van Hattum en pater Charles Eba'a zijn werkzaam in de Franciscusparochie in Meierijstad. Daar zijn zij bezig met de opzet van familiepastoraat. De missie: 'Samen met ouders en kinderen het geloof in 'het meer dan we kunnen zien' te (W)onderzoeken. Samen doen, samen leren en samen vieren. Samen (her)ontdekken we hierbij wie Jezus is en wat hij ons kan leren.' Wat roept het verhaal van de Tielekeshoeven bij hen op?

Charles: Het eerste wat ik herken is de poging mensen met elkaar in contact te brengen. Daar moet je tijd voor nemen, zoeken naar gelegenheden. Het vraagt tijd en durf om dat daadwerkelijk te doen. Want het moet van iemand komen. In onze kerk kijkt iedereen naar de professionals. Er wordt alleen maar op jou gewacht. Het is een kunst vervolgens andere mensen enthousiast te maken. 'We hebben jou nodig om verder te komen!' De consumentenkerk is voorgoed verleden tijd.

Hennie van Hattum Pastoraal werkster
en **Charles Eba'a** Pater
Beiden werkzaam in de Franciscusparochie in Meierijstad

De consumentenkerk is voorgoed verleden tijd

Talenten *Hennie:* Als professional heb ik veel programma's opgezet en verzorgd. Maar als ik vertrek, eindigt daarmee het programma dat ik hebt opgezet. Zo is onze kerk. Zo wil ik het niet nóg een keer doen, dat het met mij eindigt. We verzamelen nu talenten en speuren naar wat ouders zoeken.

Charles: In de groep ouders die het familiepastoraat draagt zit veel energie. Toch gaan we stap voor stap. We scheppen de ruimte dat ieder ideeën durft uit te

spreken, zonder daarmee de ander af te serveren. Dan kan het niet meer dat je uitroept: 'Dit kan absoluut niet!' Als professional ken je de regels. Maar als je als kerk de energie bij mensen 'van buiten' los wilt krijgen, kun je niet tegelijk de weg afsluiten. Dan verlies je de flow.

Hennie: veel ouders die we ontmoeten hebben naast de kerk een 'eigen spiritualiteit'. We luisteren naar wat ze te vertellen hebben, hoe ze in het leven zijn gaan staan. Daar sluiten we op aan. De geloofsbelijdenis in onze viering is de klassieke geloofsbelijdenis, met daarnaast wat ouders en kinderen nu geloven. Deze twee bevruchten elkaar.

Kerk met de menselijke maat *Hennie:* Daarnaast zijn we geen medebewoner van een wijk, maar vertegenwoordigers van een niet geliefd instituut. We hebben een imagoprobleem.

> pagina 8

Charles: Ja, wij zijn van dat 'grote gebouw met die geweldige toren'. Dat roept van alles op. Maar liever wil ik de kerk met de menselijke maat terug. Pastor zijn bij de deur van de kerk, vóór en na de mis. Op bezoek bij gezinnen. Het menselijke is de basis. In *De Tielekeshoeven* is de verbinding zoeken ook zoeken naar onze menselijke maat.

Hennie: Rond Jezus is het na 2000 jaar erg ingewikkeld geworden. Zoon van God, gestorven voor onze zonden. Zouden we Jezus terug kunnen krijgen als iemand die de spirituele ruimte open kan maken?

Charles besluit met: Missie is echt die stap maken naar de menselijke maat. Er zijn mensen nodig die die stap durven maken, zonder pasklare oplossingen in de achterzak. Nu is het: met mensen praten, ze interesseren voor wat je brengt. De ivoren toren is geslecht. We moeten leven van wat komt. Dat deed Maria ook.

Zouden we Jezus terug
kunnen krijgen als iemand
die de spirituele ruimte
open kan maken?

Blijven proberen

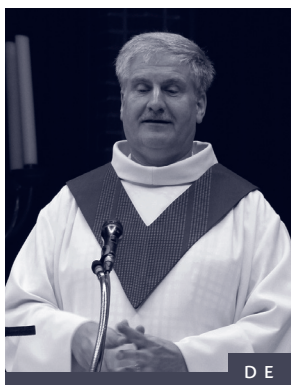
Het artikel over een 'Good practice' leest Gerard Stevelink met gemengde gevoelens. Als spiegel werkt het zeker voor hem, want het zet onderdelen van zijn pastorale werk in een ander licht, het maakt keuzes duidelijk die hij in zijn werk maken wil. Gerard werkt als pastoraal werker in de Parochie Peerke Donders in Tilburg en dan met name in de volkswijk van 'toren De Vlaspit'.

Als ik het enthousiaste verhaal van Roos en Jeroen lees, dan denk ik: Geef mij zo'n wijk! Als ik het vergelijk met de wijk waarin ik werk, dan zijn de verschillen levensgroot. Bij ons kent men zijn burens niet eens. En de behoefte om die te kennen is er ook niet. Met name in de straten met nieuwbouw zie je dat al aan de voorkant van de huizen. Rollluiken en schermen zijn de hele dag omlaag. Voor mij is dat geen uitnodiging om contact te leggen. Je moet aanbellen en waarmee kun je dan binnenkomen? Anders is het rondom het bejaardenhuis dat hier net om de hoek staat. Daar zwaaien mensen als ik langs kom of ze maken een praatje. Ik loop dagelijks mijn rondje met mijn hond. Het lijkt wel of sommige mensen daarop staan te wachten.

De wijk in de tuin Toch hebben we de afgelopen tijd wel veel contacten opgedaan. Tijdens de coronaperiode hebben we ons afgevraagd hoe we pastoraat van de nabijheid gestalte kunnen geven, wanneer zowel de kerkruimte als ook de andere ruimtes niet gebruikt mochten worden. We zijn koffie blijven schenken en met alle voorzorgsmaatregelen bleven mensen komen. Een grote tent in de tuin van pastorie bood uitkomst. De behoefte om elkaar te zien was groot. Omdat ook het wijkcentrum nog steeds dicht was, zochten de wijkraden en mensen

uit de buurt hun onderdak bij ons in de tent. Elke dag ging ik wel even langs en raakte aan de praat met mensen, die mij vertelden dat zij de pastorie in hun familie 'het spookhuis' noemden. Dat klinkt niet bepaald uitnodigend. Velen waren dan ook nog nooit verder dan de voordeur gekomen, als ze al ooit langs waren geweest. Wij straalden in die dagen iets heel anders uit: hier ben je welkom! Dit is een plek van gastvrijheid.

Wil je niet nog een keer... Toen er van de zomer een wijkactiviteit was, kregen wij de vraag of we de kerk ook open wilden stellen. Natuurlijk! Met een handjevol vrijwilligers hebben we toen elk uur een Taizé-viering gedaan. Het verbaasde ons dat er zo'n tachtig mensen te gast zijn geweest. Prompt kregen we de vraag of we dat niet vaker wilden doen. Dat vind ik altijd lastig. Het is de gelegenheid die mensen op de been brengt. Daar moet je niet meteen een gewoonte van maken. Soms stuur ik er bewust wel op aan om iets op te bouwen. Zo is er bij ons ook een plein waaromheen veel jonge mensen wonen. Ik ben daar ook eens bij een activiteit aangesloten. Toen leek er behoefte aan een laagdrempelige ontmoeting. Daar heb ik mijn schouders onder gezet, maar na twee keer was het op. Men had het te druk.

Gerard Stevelink

pastoraal werker in de
Parochie Peerke Donders in
Tilburg

DE PRAKTIJK

Van onderop Mijn bestuur moedigt me aan om meer vrijwilligers in te zetten om van onderop mee te helpen opbouwen. Dat is minder gemakkelijk dan het lijkt. Alweer een taak erbij! Waarom gaan jullie dan niet op zoek? denk ik dan. Maar zouden ze met tien nieuwe vrijwilligers aankomen, dan heb ik er misschien voor één meteen een taak. Ik zou de mensen eerst beter moeten kennen, om te weten wat ze willen en kunnen.

De behoefte om elkaar te zien was groot

Ze willen wel vrijwilliger zijn, maar hebben geen idee wat ze in een parochie zouden kunnen doen en nog minder wat ze zelf zouden willen.

Het bisdom zet in op familiepastoraat om jonge gezinnen te trekken. Het is taai om tegen de volle agenda's van jonge ouders te moeten opboksen. Na de ouderavonden van de eerste communie zijn er weer heel veel andere zaken belangrijker dan wat de parochie zou kunnen bieden.

> pagina 10

Voortdurend moet ik de afweging maken: Wat moeten we vasthouden van wat we altijd deden? en Wat zijn de mogelijkheden voor nieuwe initiatieven?

Met diepgang Bij het seniorenpastoraat gaat het anders. Uiteraard overlijden er jaarlijks een aantal deelnemers van deze groep, maar als vanzelf komt er van onderaf weer een groepje bij. In de bijeenkomsten combineren we samen eten met gesprek. Dat is anders dan in het verhaal over de buurtcamping. Gezellig samen eten of koffiedrinken is leuk, maar dat zou voor mij niet genoeg zijn. Bij een gesprek mag het wel de diepte in. De deelnemers aan het seniorenpastoraat waarderen dat bijzonder en komen ervoor terug.

Toekomst De afgelopen tijd hebben we vooral via kleine initiatieven onze pastorale nabijheid zichtbaar willen maken. Onze nieuwe contacten hebben ons weer nieuwe mogelijkheden aangereikt. Wie had ooit gedacht dat we met de eigenaren van de snackbar aan de overkant zouden overleggen over doosjes om communie in

rond te brengen? Of dat de wijkraad ons zou vragen wat ze voor ons zouden kunnen betekenen en dat zij zouden zorgen voor een grotere tent in de zomer van 2021? Wie had ooit het handhaven van coronaregels verbonden met het delen van het eigen wel en wee?

In het verhaal over de buurtcamping lees ik wel een paar dingen terug die ik juist het afgelopen jaar ook zo ben tegengekomen. Je kunt elkaar op zoveel manieren nabij zijn. Menselijk contact is toch het belangrijkste wat er is. Ook op afstand is het mogelijk. Vooral kleine vormen van samenkomen blijken heel belangrijk te zijn. Gelukkig blijven er veel mensen die bereid zijn om te helpen om het pastoraat te dragen. Dat vraagt een actieve beweging. We moeten ons laten uitdagen om vanuit de tent te leven. Daar waait de Geest van alle kanten.

Want mensen hebben mensen nodig.
Altijd.

Menselijk contact is toch het belangrijkste wat er is

Vooral kleine vormen van samenkomen
blijken heel belangrijk te zijn

Jij doet ertoe

Met belangstelling en een kritisch oog las Germa Kamsma het artikel over de burens in de wijk en legde het naast een nieuw initiatief dat in de parochie van Leeuwarden binnenkort van start gaat.

In het prachtige voorbeeld herken ik dat mensen op zoek zijn naar ‘gekend zijn’, ‘er toe doen’ en ‘verbondenheid met anderen’. Voor mij zijn dat ook Bijbelse thema’s. God laat zich kennen als de God die de mensen kent. Zelfs je haren zijn geteld, zelfs de diepste gedachte is bekend. En de mens mag die God leren kennen. Dat gaat volgens mij altijd in en vanuit de verbondenheid met andere mensen, en het roept ook weer op tot nieuwe verbondenheid met andere mensen, met onze broeders en zusters. In die verbondenheid worden we bewust van zaken die er toe doen. Elk moment en elke situatie geeft zijn eigen thema’s die er toe doen. In de Bijbelse context gaat het vaak over gerechtigheid en vrede. In het voorbeeld van de buurt in Rosmalen zijn dat eenzaamheid, verbondenheid, gezelligheid, duurzaamheid, talenten inzetten, samenwerken, ontmoeting, er zijn voor elkaar, hulp vragen en hulp geven, zelf in actie komen. Maar door de manier waarop er gewerkt

wordt (iedereen mag meedoen, graag zelfs, wie heeft hulp nodig, wat heeft de wijk nodig) wordt er bijna automatisch gewerkt aan vrede en gerechtigheid. Doordat men elkaar in de buurt leert kennen, wordt de sfeer verbeterd. Men zal elkaar eerder opzoeken als er iets ‘mis’ lijkt in de buurt. En veel mensen die eerst niet gezien werden, zijn plotseling gezien. Men ontdekt in de wijk dat iedereen er toe doet. En dat versterkt de onderlinge verbondenheid weer.

Titus Brandsma Huis Wat ik hier ook in herken is het nieuwe project dat de Sint Vitusparochie in Leeuwarden gaat starten in december. Na de verbouwing van het Titus Brandsma Huis (een parochiehuis naast de Bonifatiuskerk, in het centrum van Leeuwarden) willen we elke ochtend in de week een inloop organiseren. Voor parochianen, buurtbewoners en andere mensen uit de stad. Het doel is: elkaar ontmoeten. Zoals er in de visie van de parochie staat: *De parochie is een plek waar iedereen welkom is zoals je bent en De parochianen en gasten voelen zich betrokken bij elkaars wel en wee.* De ontmoetingen kunnen bij de koffietafel ontstaan, maar ook willen we af en toe activiteiten organiseren om tot ontmoetingen te komen. De manier waarop het buurtinitiatief tot stand is gekomen spreekt mij daarin aan: zoveel mogelijk de deelnemers betrekken en inschakelen.

Ik denk dat het inderdaad “de grootste uitdaging is om mensen zelf te laten nadenken over wat ze willen, wat ze kunnen en vooral om zelf in actie te komen”. In de parochie is de drempel voor mensen vaak hoog om zelf iets te gaan doen. Wij hopen dat het vernieuwde Titus Brandsma Huis helpt om de drempel te verlagen.

> pagina 12

Germa Kamsma-Kunst
pastoraal werker in de Sint
Vitusparochie Leeuwarden
e.o.

DE PRAKTIJK

Laudato si' Een beetje ervaring deed ik daarmee al op bij een project rond de encycliek *Laudato si'*. Een van de manieren om parochianen te betrekken was het rouleren van een schrift. Elke locatie kreeg een paar weken het schrift, een vaas met kale takken en losse boomblaadjes. Parochianen werden uitgenodigd om in het schrift te schrijven wat zij belangrijk vonden aan *Laudatio si'* en op een blaadje een enkel woord te schrijven en dat in de boom te hangen. Mijn ervaring is dat mensen persoonlijk moeten worden aangespoord. Het werkt het beste als je met hen in gesprek gaat en hen daarna uitnodigt iets op te schrijven.

En waarom niet een pop-up restaurant op het kerkplein organiseren in de zomerperiode?

Een mooie kans om als kerk naar buiten te treden

Ook hebben we een keer op burendag de mensen naast de kerk uitgenodigd. Wat we toen zagen was dat de mensen met een taak (koffie schenken, taart bakken, muziek maken) kwamen, maar verder weinig anderen. Het is dus inderdaad goed als zoveel mogelijk mensen actief meedoen aan zo'n activiteit.

En tot slot hebben we voor een parochiedag een aantal mensen persoonlijk uitgenodigd om mee te denken over parochiebeleid. We zeiden erbij dat het heel belangrijk was dat zij zouden komen, omdat we diverse mensen nodig hadden. Het werd een heel geslaagde bijeenkomst over thema's die in de parochie spelen. Alle aanwezigen, jong en oud, hadden het gevoel iets te hebben bijgedragen.

Ideeën Uit het artikel over de burens in de wijk houd ik wel een paar ideeën over. We zouden in het weekend parochieborden neer kunnen zetten om parochianen en gasten er iets op te laten schrijven. Anderen kunnen daar weer op reageren. Of in elke locatie van de parochie zo'n mooi Buurtboek (parochieboek) laten rouleren en na een jaar bewaren op een centrale plaats in de parochie. Ik denk dat er prachtige dingen opgeschreven gaan worden, die mensen met elkaar verbinden. De opgeschreven teksten kunnen als inspiratieboekje uitgegeven worden of op de website van de parochie komen.

En waarom niet een pop-up restaurant op het kerkplein organiseren in de zomerperiode? Op ons kerkplein in het midden van de stad zullen heel wat mensen aan kunnen sluiten die langs lopen. Een mooie kans om als kerk naar buiten te treden.

En waarom zouden we in de zomerperiode, als het kerkelijk werk bijna stil staat, niet een pop-up-camping organiseren in de parochie? Dat we aan parochianen vragen welke activiteiten zij kunnen organiseren voor mensen die niet met vakantie kunnen?

Ook het poëzierestaurant kan in de parochie gehouden worden. Misschien gecombineerd met een Bijbelrestaurant, afgesloten met een maaltijd met Bijbelse gerechten.

Door het schrijven van dit stuk werd ik mij weer extra bewust hoe belangrijk het is om mensen persoonlijk te vragen, en hen ook mee te laten denken en doen.

Een spiegel voorgehouden

“Wat een mooi initiatief, om mensen in je eigen buurtje te mobiliseren om samen activiteiten te ontplooien en verder te kijken dan je neus lang is! Jaloersmakend hoe eenvoudig het soms kan zijn! En wat een creativiteit en betrokkenheid, van allerlei mensen, jong en oud, bedenkers, doeners, deelnemers”. Dat is de spontane reactie van Maroesjka Slegers, pastoraal werkster parochie H. Plechelmus Oldenzaal e.o.

In mijn parochie (een stad met vier kerkdorpen in Twente) heb ik gemerkt dat er weinig tot niets gebeurde aan parochiële activiteiten gedurende de Corona-pandemie. Er werd juist heel veel niet gedaan: een voorbereiding op de Eerste Communie en het Vormsel, geen doopvieringen, soms zelfs helemaal geen vieringen, of vieringen met alleen voorganger en een livestream. Er was angst, men wist niet hoe bijvoorbeeld de anderhalve meter te garanderen bij vergaderingen en bijeenkomsten en dus gebeurde er maar niets. Zoom-bijeenkomsten waren een brug te ver voor bepaalde collega's en online-vergaderen bleek voor sommigen onmogelijk. Terwijl er zoveel had gekund, juist vanuit de parochie waar we toch de opdracht hebben voor elkaar klaar te staan en er voor elkaar te zijn.

Maroesjka Slegers
pastoraal werkster parochie
H. Plechelmus Oldenzaal e.o.

DE PRAKTIJK

Verbinding Ik lees in het artikel van Jeroen en Roos:

‘Maar op de een of andere manier denken wij dat juist dat gedoe ook een grote verbindende factor is.’
Verbinden, dat is wat religie doet, mensen verbinden met elkaar, mensen verbinden met God. Maar op parochieniveau is dat bij ons in die periode niet echt van de grond gekomen, helaas. Niet dat er niets gedaan is, maar niet zo uniek en hartverwarmend als in dit artikel wordt beschreven. Natuurlijk, onze Caritas heeft met Pasen de wijkverpleegkundigen een hart onder de riem gestoken door hen een attentie aan te bieden. In de week voor Kerstmis mochten alle cliënten van de voedselbank een *Omgekeerde Adventskalender* in ontvangst nemen: een pakket waarin mensen gedurende de Advent 24 dagen lang elke dag iets in een doos stopten voor een gezin of persoon die bij de voedselbank komt: acht houdbare producten, acht luxe artikelen en acht cadeautjes. Er werden Pinksterkaarten achter in de kerken gelegd en parochianen werden opgeroepen een Pinkstergroet te bezorgen of te sturen naar iemand die een steuntje in de rug kon gebruiken en voor de zomervakantie werden met name naar de kinderen die zich voorbereidden op de Eerste Communie lege ansichtkaarten gebracht met de vraag zelf iets moois op de kaart te tekenen en deze naar de kerk te sturen, zodat we toch ook in de vakantie verbonden met elkaar bleven. Sommige dingen liepen wonderwel goed, zoals de omgekeerde adventsactie, maar andere dan weer helemaal niet, zoals die lege ansichtkaarten waar we er ruim 150 van verspreidden en waarvan we er maar twee terug ontvingen, waarvan één van een pastor...
Er gebeurde dus wel van alles, maar vaak waren het eenmalige, particuliere initiatieven en niet vanuit de parochie geïnitieerd.

> pagina 14

Afstand Ik merk dat ik als pastoraal werkster op afstand sta van de parochianen. In de dorpen van onze parochie kom ik maar heel af en toe en in de stad zijn velen niet meer kerk-betrokken. Ik ken de mensen niet en de mensen kennen mij niet. En juist dat is van groot belang als je iets van verbondenheid en betrokkenheid wilt bewerkstelligen. Ik lees dat mensen persoonlijk benaderd werden met de vraag om mee te doen. Persoonlijke benadering werkt goed, maar ik ken maar een zeer beperkt aantal parochianen persoonlijk en velen daarvan zijn al op de een of andere manier actief in de parochie als vrijwilliger. Ik merk bij het zoeken naar vrijwilligers dat ik iedere keer in dezelfde vijver zit te vissen. Er zijn nauwelijks vrijwilligers in onze parochie te vinden die slechts één taak hebben! De meesten hebben er twee of zelfs meer! Die mensen zijn vaak al (over)belast en je wilt ze niet nog meer belasten. Maar met een goed, aansprekend idee is het mijn ervaring gelukkig wel dat veel mensen bereid zijn iets voor een ander te doen.

Mensen uit de buurt reageerden positief op wat we deden

Een meisje dat bij haar oma op bezoek was, heeft ons zelfs de hele middag geholpen

De organisatie van de *Omgekeerde Adventskalender* lag vorig jaar bij mij, niet vanuit de parochie, maar gewoon vanuit mijzelf. Ik hoopte dat ik een stuk of dertig mensen zou kunnen vinden die zo'n pakket zouden willen maken voor gezinnen met kinderen op de basisschool. Maar er werd zo enthousiast gereageerd dat daar al snel gezinnen met middelbare scholieren bijkwamen. En toen wilden nog meer mensen wel een *Omgekeerde*

Adventskalender maken en uiteindelijk kregen dus alle cliënten van de voedselbank, meer dan 100, een extra pakket! Dat was geweldig en werd zeer gewaardeerd!

Campingplein Ik zou graag willen dat ik komende zomer, Corona of niet, in de parochie een project als *Op vakantie met je burens* van de grond zou kunnen krijgen. Ik weet al waar! Namelijk in een wijk in Oldenzaal waar de kerk is afgebroken en een *Pastoraal Steunpunt* gevestigd is in een woonhuis. Begin september hebben we daar met een aantal kinderen en volwassenen het voortuintje opgeknapt in het kader van de *periode van de Schepping* en het *Nationaal Kampioenschap Tegelwippen*: tegels eruit, groen erin. Dit *Pastoraal Steunpunt* zit aan een pleintje, dicht bij het winkelcentrum. Mensen uit de buurt reageerden positief op wat we deden. Een meisje dat bij haar oma op bezoek was, heeft ons zelfs de hele middag geholpen.

Als we daar iets zouden kunnen organiseren voor en met de volwassenen en kinderen in dat buurtje, dan zou die activiteit verbindend kunnen werken. Zo'n buurtbord in de tuin lijkt mij wel wat en een Campingplein met een pop-up-terras of samen een grote stoeptekening maken! Ik denk dat de leden van de pastoraatsgroep van deze geloofsgemeenschap hier ook wel voor zouden voelen. Zij staan wel open voor dergelijke ideeën en willen graag iets voor de mensen in de directe omgeving van hun *Pastoraal Steunpunt* betekenen. De ervaringen van Jeroen en Roos dagen mij uit om in mijn eigen parochie op een andere manier aan de slag te gaan!

Begin waar je bent

Nieuwe wegen?

Hoewel de corona-crisis de aanleiding is, is er heel veel materiaal naar boven gekomen waar we ondanks de crisis heel veel nieuwe wegen mee zouden kunnen inslaan. Johan Klaassen, diocesaan opbouwwerker, onderzoekt een aantal mogelijkheden door zijn ervaring te leggen naast *Op vakantie met je burens* en de reacties die daarop volgden.

Een mooie beschrijving van buurtopbouw zoals Jeroen van Lente en Roos Sohier dat ons laten zien in de wijk de Tielekeshoeven in Rosmalen. Veel talent, veel initiatieven en allemaal mee-makers: hier wordt ten voeten uit een praktijksituatie beschreven die zo in het *Handboek voor Waarderend Opbouwwerk* zou kunnen! Hun doel en grootste uitdaging is “om mensen zelf te laten nadenken over wat ze willen, wat ze kunnen en vooral zelf in actie te komen.”

Verbinding en contact

Vijf collega's in het pastorale veld hebben daarop gereageerd en ik proef af en toe enige vorm van (terechte!)

jaloerie. Sommigen hebben al enige stappen gezet in die richting, kan ik constateren, maar ook zijn er opmerkingen en vragen.

Ik constateer vaker en ook hier weer dat pastores een enorme rugzak hebben met allerlei activiteiten die tot hun

corebusiness worden gerekend, zodat er weinig tot haast geen tijd overblijft voor andere vormen van pastoraat, zo ook voor de vormen die beschreven worden in en over de Tielekeshoeven.

Er zijn twee termen die bij iedereen terugkomen: verbinden en contact maken met mensen.

Dat uitgangspunt is helder geformuleerd door iedereen. Eenieder heeft dat ook zo op zijn of haar eigen manier opgepakt en beschreven met alle mogelijkheden die het opleverde en de moeilijkheden die ermee gepaard gingen.

Zelf heb ik het gevoel dat we op een kruispunt zijn aanbeland binnen pastoraat en theologie waar deze collegae ook allemaal een voorbeeld van geven. Er is al veel vaker door veel theologen, pastores en ook anderen geconstateerd dat we het met het instituut kerk aan het veranderen zijn. Het wordt allemaal minder. Het publiek vergrijsst. Steeds minder mensen voelen zich aangesproken. Jongeren zien we haast niet meer. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat ze ook niet op ons zitten te wachten. Kortom alle ingrediënten voor een crisis zijn aanwezig. Daar

Johan Klaassen

diocesaan opbouwwerker bij het
bisdom Groningen-Leeuwarden

proberen we op onze manier op in te spelen en een aantal vormen zien we hier. Daarbij zijn dan inderdaad ‘verbinden’ en ‘contact maken met mensen’ sleutelbegrippen.

Veranderen en luisteren

Maar er is ook iets anders aan de hand. Als instituut kennen we een grote geschiedenis en af en toe torsen we een enorme last mee op onze schouders, waarvan verschillende mensen zich wel eens afvragen: moet dit nu zo? Waarom kunnen we bijvoorbeeld geen hervormingen doorvoeren en/of nieuwe wegen inslaan? Vaak zitten we nog gebakken aan tradities, houden we dingen in stand waar we in ons hart eigenlijk liever afstand van zouden nemen. Soms is het ook gemakkelijk: waarom zouden we het anders doen als we het altijd al zo gedaan hebben?

Het begin ligt in het gewone, alledaagse,

waar ook God bij
ter sprake kan komen

Nieuwe wegen

Een van die nieuwe wegen zou kunnen zijn door meer te luisteren naar wat mensen ons werkelijk te zeggen hebben. Dat zag ik in verschillende voorbeelden ook wel voorbij komen. Verschillende initiatieven van de Tielekeshoeven werden al bekeken en

sommige zelfs bijna geadopteerd. Op zich kan dat heel goed, maar kijk ook vooral wat je zelf al in huis hebt. Het pastorale duo – Hennie van Hattum en pater Charles Eba’a – zegt het zo: “We hebben jou nodig om verder te komen”. Talenten worden verzameld en er wordt gespeurd naar wat ouders willen. Daar zit veel energie, blijkt uit hun verhaal. Verbinding met de eigen spiritualiteit van de ouders kan zo zichtbaar worden. De missie van het team: een stap maken naar de menselijke maat! Echt een openbrekende activiteit!

Pastoraal werker Gerard Stevelink zit in een heel andere situatie, maar was toch in staat plekken van gastvrijheid te creëren door de grote tent in de tuin en door het open stellen van de kerk. In feite zijn dit natuurlijk poorten voor een laagdrempeliger ontmoeting. Hij beschrijft kleine stapjes, maar toch: het gebeurt wel! En er ontstaan daardoor ook nieuwe situaties zoals met de eigenaren van de snackbar. Gerard verlangt ook naar diepgang. Het moet tenslotte wel ergens over gaan. Maar het begin ligt in het gewone, alledaagse, waar ook God bij ter sprake kan komen.

Pastoraal werkster Germa Kamsma schildert de situatie in Leeuwarden: de opening van het Titus Brandsmahuis nieuwe stijl, aansluitend bij de parochievisie: “De parochie is de plek waar iedereen welkom is zoals je bent” en “De parochianen voelen zich betrokken bij elkaars wel en wee.” Ze verwoordt

meteen iets heel belangrijks als ze zegt: “De grootste uitdaging is om mensen zelf te laten nadenken over wat ze willen en wat ze kunnen om vervolgens zelf in actie te komen”. Het sluit bijna naadloos aan bij de Tielekeshoeven. Ook hun initiatieven hebben haar al creatief aan het denken gezet. In Leeuwarden zou ik me daarnaast ook een wereld-restaurant kunnen voorstellen, opgezet vanuit de parochie en de vele nieuwe medelanders die mede-parochianen zijn geworden. De bijdrage van pastoraal werkster Maroesjka Slegers stond een beetje in het teken van ‘Ik ken de mensen niet en de mensen kennen mij niet’ en daar komt nog bij het overbekende gevoel ‘steeds in de zelfde vijver te vissen!’ Maar toch, de *Omgekeerde Adventskalender* en het *Pastoraal Steunpunt* zijn absoluut lichtpuntjes.

Ik ken de plaats waar ze werkt en zag daar ook een soort van open huis in de buurt van de basiliek. Gooi dit bij wijze van spreken nog vaker open! Echt een mooi initiatief. En als je mensen wilt leren kennen heb ik nog een tip. De stad kent twee keer per week een warenmarkt. Waarom niet aan het begin op een stoel plaatsgenomen met een bordje *Voor al uw levensvragen!* Ik weet zeker dat daar naast onwennig kijken, veel op af gaat komen. Ik zag het voorbeeld al jaren geleden bij een gepensioneerde aalmoezenier in Duitsland: een bordje in zijn tuin: *Anlaufstelle für Lebensfragen* en hij had het drukker dan ooit...

Begin waar je bent

De langzame groei van de andere ziens- en werkwijzen vind ik goed om te horen. Het is ook een beetje het inslaan van een andere weg en misschien ook voor de praktisch-theologische theorievorming. Het lijkt wel alsof er een paradigmawisseling aan het plaatsvinden is: zeg maar de spiritualiteit van de 'gewone mens' wordt het uitgangspunt voor verder theologiseren. Je begint met de persoon zelf: de plek waar ze zijn, wat zij belangrijk vinden, hoe ze al of niet in een gemeenschap staan, van welke clubs ze onderdeel uitmaken, kortom de context waarbinnen mensen leven, dient zeker verdisconteerd te worden. Ook wordt er gekeken naar wensen en mogelijkheden om die wensen te kunnen verwezenlijken.

Instrumenten

Een mooi instrument om mee te beginnen is de *Parochiemonitor*, een meetinstrument ontwikkeld door Hans Jonker en Klaas de Jonge. Daar komt een plaatje uit hoe de feitelijke stand van zaken in een geloofsgemeenschap c.q. parochie is. In het te presenteren rapport worden tegelijkertijd de kansen voor vitaliteit aangegeven, maar ook toegelicht waar samenwerking gezocht kan worden, waar knelpunten liggen en waar je beter afscheid van kunt nemen.

Een andere methode die ons zou kunnen helpen is die van het *waarderen opbouwwerk*, een methode die uitgaat

“De grootste uitdaging is om mensen zelf te laten nadenken over wat ze willen en wat ze kunnen om vervolgens zelf in actie te komen”

van mensen met hun verhalen en dromen, over hoe zij de toekomst zien en willen verbeelden. Ga met hen aan de slag en inventariseer met hen de wensen en verwachtingen, ontwikkel dromen met hen en probeer ze met hen te realiseren. De boeken van nescitor Jan Hendriks bieden daarvoor veel materiaal.

Ik zou me ook nog kunnen voorstellen dat je theologisch iets 'anders' gaat doen en uitgaat van het omdraaien van de Drie-eenheid. Dat je begint bij het karakter van de Geest: *Waar word jij enthousiast van?* Als dat aan de mensen gevraagd wordt krijg je misschien naast de nodige verbazing veel verhalen die enthousiast gaan klinken en dan is het voor ons als professionals een mooie gelegenheid om daar met deze mensen iets aan te doen.

In Assen en omstreken zijn een aantal collegae succesvol bezig om via cursussen en inleiding in mystiek mensen met elkaar in contact te brengen over (hun eigen) spiritualiteit. Zo wordt ook zichtbaar hoe mensen in relaties invulling geven aan hun b(B)ron.

Literatuurtips

- Robert Masselink e.a., *Veranderen met appreciative inquiry, Waarderend actieonderzoek in de praktijk*, Boom, Amsterdam, 2020
- Jan Hendriks, *Goede Wijn*, 2020
- Hans Jonker en Klaas de Jonge, *Parochiemonitor* (Binnenkort verschijnt er een website, daarna een boek over de methode)

Afscheid Jan Franken

Op woensdag 22 september 2021 heeft het groepsbestuur van de VPW bij een lunch in theehuis Rhijnauwen in Bunnik afscheid genomen van voormalig VPW-beleidsmedewerker en CNV-bestuurder Jan Franken.

Jan ontving als herinnering aan zijn VPW-tijd onder meer een bord met termen waarmee de diverse bestuursleden hem karakteriseerden. Op de foto Jan Franken met het herinneringsbord en oud-VPW-voorzitster Ina van de Bunt.

Gelezen

Een boek van de stapel

De Voorafplek

Een therapeutisch en monastiek traject

Erik Galle

Halewijn, Adveniat, 2021

ISBN: 978-90-8528-608-0

Erik Galle is priester en psychotherapeut. Jarenlang was hij redacteur bij de Vlaamse katholieke omroep, de KTRO, en werkt momenteel als redacteur voor

uitgeverij Halewijn. Een veelzijdig man dus, en dat blijkt ook uit dit boek. Zelf beschouwt hij het als zijn levenswerk. Zo vertelde hij mij voordat ik het boek opensloeg: “Alles wat ik tot nu toe heb gedaan en geschreven was voorbereiding op dit boek”.

Voorafplek is een woord dat niet bestaat. Galle introduceert het als een beweging naar de plek in ons die aan alles voorafgaat. Die beweging wordt op gang gebracht in de hoofdstukken waarin afwisselend de therapeut en de monnik aan het woord komen. Zo word je behoedzaam maar ook met overtuiging meegenomen naar die *Voorafplek*.

Deze zomer was dit boek mijn ‘vakantiewerk’ terwijl ik met mijn gezin kampeerde op Terschelling. Het was

geen makkelijke vakantielectuur, het vroeg om geconcentreerd lezen. Het taalgebruik van de therapeut is mij niet vertrouwd, waardoor deze hoofdstukken niet doordrongen tot mijn hart. Bij de taal van de monnik daarentegen voelde ik me meteen thuis. Daarin liet ik me meevoeren langs bijna poëtische thema's zoals luisteren vanuit beluisterd worden; zien vanuit gezien worden; spreken vanuit aangesproken worden.

Zo werd ik mij stap voor stap steeds meer bewust van datgene wat Erik Galle de *Voorafplek* noemt. In mijn eigen woorden staat het voor het weten dat God mijn bestaan volkomen draagt, los van de vraag of ik me daar nu wel of niet bewust van ben of dat ik daar bewust mee bezig ben. De *Voorafplek* maakt me er nog sterker van bewust dat God niet alleen de oorsprong is van mijn leven, maar van *alle* leven. God gaat aan alles vooraf. Het is aan mij om God de ruimte te geven om werkzaam te worden in mijn leven. Als ik 'ja' zeg en de deur naar Hem open, geef ik Hem de ruimte om me te troosten, te inspireren en de weg te wijzen.

Na de theoretische hoofdstukken waarin de therapeut en de monnik aan het woord zijn volgt een veel praktischer deel dat de lezer helpt om de

inhoud te ervaren. Het bestaat uit een aanbod van werkvormen, oefeningen en prachtige gebeden. Bij het boek is ook een digitaal traject beschikbaar. Na aanmelding ontvang je een maand lang elke dag een filmpje met beelden de verdieping, uitleg bij het boek en verwijzing naar de werkvormen.

Het is een levensmissie van Erik Galle om de lezer deze *Voorafplek* te laten ontdekken. Je voelt aan alles dat hij dit de lezer gunt, om te groeien in menswording. Het deed mij goed om daar bewust mee bezig te zijn en om als voedingsbron te gebruiken. Maar hoe hou je dat besef vast, ook als de vakantie al lang en breed is ingehaald door activiteiten, ambities, verwachtingen en verplichtingen die je volledig in beslag nemen? De werkvormen kunnen daarbij helpen. Zoals de Psalmverzen die als 'reminder voor het hart' worden aangereikt. Ik schreef een van die verzen voor mijzelf op een Terschellinger kaart, als een persoonlijke ge-

heugensteun om de deur naar de *Voorafplek* open te houden. Om God telkens weer de ruimte te geven om aan het werk te gaan.

Dit boek maakt me er nog sterker van bewust dat God niet alleen de oorsprong is van mijn leven, maar van *alle* leven

Het besef van de *Voorafplek* is ontspannend en bevrijdend. Die levensbron is er altijd, ook als ik er niet uit put. Ook als ik niet bid, bidt God in mij. Het is fijn dat Erik Galle ons bewust maakt van die bron. Dat kan je niet vaak genoeg gebeuren in het leven.

Het zou mij geholpen hebben als de oefeningen en gebeden, die nu achterin staan, door het boek heen waren gevlochten. Dat had de verdieping intenser en de inhoud toegankelijker gemaakt. Ik las het boek in twee weken tijd, maar het is aan te raden om er langer de tijd voor te nemen. Het kan een pelgrimsreis zijn voor een jaar, of een retraite van een week. Dat doet recht aan de rijkdom van dit levenswerk van Erik Galle.

We zullen lachen, zingen, gelukkig zijn

Je kunt smalend je schouders ophalen en ik zal mijn vele uren carnaval niet noteren als werkuren, maar carnaval brengt vreugde, creativiteit, samenwerking en duurzame vriendschappen. Carnaval vieren is zinnig. En vergis je niet: in alle gevallen wordt gekeken of activiteiten sociaal zijn. In mijn geval, als d'n Pastor, geef ik graag nog een statement of boodschap mee.

Rob van Uden

Pastoraal werker in de Heilige Geestparochie in Rijen, Hulten, Molenschot en in de Parochie Dongen en Klein Dongen-Vaart

Wie wordt ontmaskerd

We hebben het over feesten, hossen, blèren en een pilsje drinken aan de tap. Met carnaval voel ik me als een vis in het water. En toch is carnaval voor mij méér: het is voor mij ook het voorbereiden van kerkdiensten, optocht lopen, een carnavalsgedichtenwedstrijd organiseren, jureren bij een liedjeswedstrijd, interviews geven, filmpjes maken, als zanger optreden, sawelen in de ton, een concert presenteren, een worst naar Clara brengen en zelfs een boek schrijven over de *Eerste Prins van de Baviaanen*.

Ik besteed veel tijd aan carnaval en ik krijg er een prachtig netwerk voor terug. Steeds mag ik weer mensen ontmoeten. Eigenlijk sluit het mooi aan bij het evangelie als je blij kunt worden van een ander. Het is opvallend hoe vaak mensen tijdens het carnavalsfeest hun masker van hun dagelijkse rollen afzetten. Deze dagen kunnen ze zichzelf zijn:

*Delf mijn gezicht op,
maak mij mooi.
Wie wordt ontmaskerd
wordt gevonden
en zal zichzelf opnieuw verstaan.*

Een feestbeest

Het Nieuwe Testament getuigt dat Jezus 'van God' is, maar evenzeer 'van mensen'. Het geloof in de menswording is essentieel. Jezus onderscheidt zich van de Farizeeën door zijn warmte en liefde voor elke mens, inclusief de zondaars. Hij heeft geen last van smetvrees in zijn omgang met anderen. Integendeel, hij lijkt onvoorwaardelijk plezier in mensen te hebben. Hij ziet een tollenaar, maar hij weet onder de dikke lagen van list en bedrog een kind van God te vinden. Zelfs de naam van de tollenaar vult hij met betekenis 'Matteus', *Jij bent een geschenk van God*. Ik vind het veelzeggend dat Matteus wordt geroepen vóór hij zich bekeert. Jezus vertelt over een vrouw die een muntje is kwijtgeraakt. Ze haalt haar

De overvloed aan feesten verwijst naar het Rijk Gods, voorgesteld in een door en door menselijk beeld. Tegelijk staat het feest model voor het inclusieve denken van Jezus

De lessen van het feest

Een christelijk leider legt de gelovigen geen ondraaglijke lasten op, maar verlicht hun ziel met de *Blijde Boodschap*. Onderzoek heeft bewezen dat ‘de liefde en de gein’ resulteren in een positief signaal in onze hersenen. Je wil als pastor toch niet spreken vanuit een bitter hart. Je wil toch niet over mensen oordelen, waardoor de blijde boodschap verzuurd. Nee, je komt elke mens tegemoet.

Carnaval verbindt. Het bestaat bij de gratie van netwerken. In groepen en verenigingen ontstaan vriendschappen voor het leven. Nee, misschien is carnaval niet diepgravend, maar de steun die ik carnavalsvierders elkaar heb zien geven bij ziekte en rouw is vaak eerlijk en ontroerend.

Zelf ben ik iemand die de lat voor zichzelf en voor anderen makkelijk te hoog legt. Mede door het jaarlijkse carnaval realiseer ik me dat het geloof niet begint bij ons werken en streven, maar bij Gods geloof in ons; bij zijn liefde voor ons. Met die inspiratie wil ik elke carnavalsvierder tegemoet gaan. Paus Franciscus adviseert: “Wees herders met de geur van uw schapen” (Chrismaviering, 2013). Dat lukt mij uitstekend. Je zou mijn carnavalspakske op Aswoensdag eens moeten ruiken...

hele huis overhoop. Als ze het muntje vindt, jubelt ze, organiseert een straatfeest en deelt haar vreugde met iedereen. Natuurlijk loopt de gelijkenis uit op een feest, want steeds weer ontmoeten we Jezus feestend, etend en drinkend. Die overvloed aan feesten verwijst naar het Rijk Gods, voorgesteld in een door en door menselijk beeld. Tegelijk staat het feest model voor het inclusieve denken van Jezus:

Ga naar elk plein, elke kroeg en elke hangplek, want niemand is uitgesloten van de vreugde die door de Heer is gebracht.

(Evangelium Gaudii 3)

De oorsprong van ons geloof
Het inclusieve denken van Jezus roept ergernis op bij de religieuze leiders. Zij associëren religie immers

met regels, intellectuele ernst en een gezicht alsof je van een begrafenis komt (EG, 10). Hoe kan de Messias feestvieren met gajes en doen alsof iedereen welkom is op Gods feest. En ook Jezus zelf krijgt het verwijt dat hij een feestbeest is, een vreetzak en een zatlap (Matteus 11, 19). Goed, dat is kwaadsprekerij, maar het verwijt wordt door Jezus wel uitgewerkt: Het evangelie heeft zijn oorsprong niet in het juk van de Wet, maar in Gods liefde voor iedere mens. Jezus waardeert het leven, de Schepping en de vruchten van de aarde. De wonderen die hij verricht lijken slechts de bijverschijnselen van zijn roeping om mensen te verbinden met elkaar en met God.

Nieuws uit de VPW-en

■ VPW Groningen-Leeuwarden

• • • In de ALV van 4 november hebben Nelleke ten Wolde en Wiebe Mulder iets verteld over het toekomstplan waar aan gewerkt wordt in de geloofsgemeenschap van *de Goede Herder* die bestaat uit drie dorpen in de Noordoostpolder en deel uitmaken van de Emmaüsparochie. We waren samen met twaalf collega's.

• • • In de geloofsgemeenschap van *de Goede Herder* is vorig jaar een enquête gehouden onder de parochianen met vragen omtrent de toekomst van de geloofsgemeenschap. Deze enquête werd gehouden in plaats van de jaarvergadering die toen wegens corona niet door kon gaan. De respons op de enquête was hoog en de resultaten die in een rapport werden uitgewerkt zijn besproken in de locatieraad, pastoraatsgroep en een klankbordgroep. In meerdere bijeen-

komsten is er intensief gesproken en nagedacht over de toekomst van de geloofsgemeenschap. Dit gebeurde echter al veel eerder. Er was namelijk al langer een terugloop te zien in het aantal kerkgangers, in het aantal vrijwilligers en werkgroepen. Veel vrijwilligers gaven aan graag te willen stoppen, maar vinden het moeilijk om dit ook daadwerkelijk te doen.

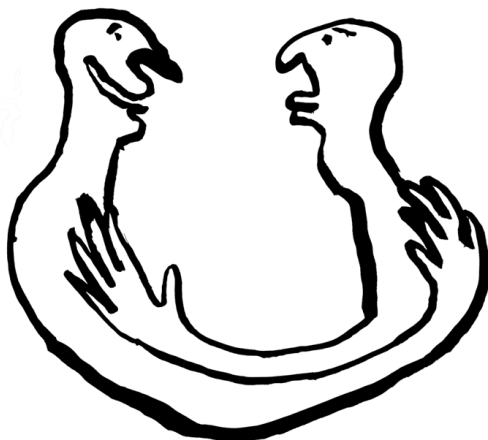
Het bestuur (locatieraad en pastoraatsgroep) van *de Goede Herder* is momenteel gelukkig sterk bezet en heeft ook de nodige denkkraft om een toekomstplan op te stellen en gestalte te geven, maar geeft ook aan op (korte) termijn te willen stoppen.

Gezien de financiële cijfers en de gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers zou *de Goede Herder* misschien nog wel enige jaren op de huidige manier kunnen

functioneren, maar op de langere termijn niet. Om de gemeenschap niet langzaam te laten doodbloeden is ervoor gekozen om juist nu te starten met dit proces.

• • • De centrale vraag is hoe de toekomst van de geloofsgemeenschap eruit kan zien. Het gaat dus niet in de eerste plaats om het kerkgebouw maar om de geloofsgemeenschap. Hoe kunnen we als kerkgemeenschap present zijn in de dorpen, ook zonder eigen kerkgebouw? En wat is dan de rol van de pastores hierin? In de gesprekken hierover komen een aantal spanningsvelden naar voren: Hoe zit het met de RK identiteit als er geen eigen kerkgebouw meer is? Ben je dan nog zichtbaar?

- 1 De vraag naar identiteit dringt zich op. Wie ben je als christen, als gelovige? Wie zijn wij als christenen, als gelovigen, als geloofsgemeenschap? Gaan we van 'zuil' naar 'zout'?
- 2 Een tweede speerpunt is de gerichtheid die er in het plan is op de dorpen. Het streven is naar presentie in de afzonderlijke dorpen. Maar hoe houd je dan de verbinding tussen de dorpen en met het geheel van de parochie?
- 3 Een derde (spannende) vraag is die naar de verhouding tussen de behoeftes van de parochianen (zoals die in de enquête en uit de gesprekken naar voren is gekomen) en de opdracht van de kerk.

Tenslotte merken we dat naarmate het proces vordert emoties een steeds belangrijker rol gaan spelen, ook emoties uit het verleden met eerdere kerksluitingen. Het spanningsveld ratio en emotie. Wanneer het eindrapport klaar is zal het in het bestuur van de parochie besproken worden en ook aan het bisdom worden voorgelegd.

• • • Op donderdag 18 november hebben we als VPW-bestuur weer een zogeheten protocollair gesprek gehad met de staf van het bisdom.

| Wiebe Mulder

■ **VPW Haarlem-Amsterdam**

• • • Afgelopen 10 november was de ontmoetingsdag *Babbelonië 11* die vanwege de coronapandemie in 2020 niet door kon gaan. Gelukkig nu wel en slechts een paar dagen voor de hernieuwde regels. Ook deze keer in de Petruskerk van Krommenie en het was fijn om weer eens zoveel collega's (31) te ontmoeten en te spreken. De ontmoetingsdag begint altijd met het herdenken van de collega's die het afgelopen jaar zijn overleden. Dat waren er maar liefst tien waarbij we even stilstonden, een kaarsje voor hen aanstaken en hun leven kort memoreerden.

• • • Het religieuze lied stond centraal op deze dag en enkele collega's hadden hun lievelingslied gekozen waarover zij een presentatie gaven en wij daarna van harte konden meezingen. We hoorden enthousiaste, bijzondere en soms ontroerende presentaties van o.a. *De steppe zal bloeien, Tijd van leven, Naar jou, Honderd bloemen mogen bloeien* en het bekende *De Heer heeft mij gezien* van Oosterhuis. Betrekkelijk nieuw was het lied *Als brood om niet gegeven*: een tekst van de voormalig liturg van het bisdom Haarlem, Ko Schuurmans, op muziek van Michel Haydn. Mijn persoonlijke ervaring was dat je weer met nieuwe ogen naar soms overbekende teksten kijkt en je je weer bewust bent van het Bijbelse fundament van religieuze liederen.

• • • Na soep, borrel en een heerlijk koud buffet keerden we weer huiswaarts. Maar niet voordat de afspraak was gemaakt om in klein verband te gaan bespreken wat de VPW van ons bisdom kan inbrengen met betrekking tot de synode die paus Franciscus voor de wereldkerk heeft uitgeroepen.

| Kiki Kint

COLOFON

VPWinfo.nl is het kwartaalblad van de Beroepsgroep VPW, onderdeel van **CNV Kerk en Ideëel** • ISSN 1574-9916 • Nr. 4, december 2021.

- Redactie VPWinfo.nl • Mirjam Dirkx (hoofdredacteur), Manon van den Broek, Peter Derks, Marion Korenromp, Koos Tolboom, Jeroen van Lente
- Redactiesecretaris • Mirjam Dirkx • 't Vaartje 112, 5165 ND Waspik T 0416 - 312385 / 06-444 60 207 • mijndirkx@gmail.com
- Grafisch ontwerp • Jeroen van Lente Grafisch ontwerper • Tielekeshoeven 32, 5242 KB Rosmalen • T 06 28 15 20 30 • E jeroenvanlente@msn.com
- Druk • Drukkerij Dekkers van Gerwen, Den Bosch

De meeste foto's van de auteurs en foto's bij de artikelen zijn door de auteurs zelf aangeleverd. Foto's: Marlies Bosch [p 15], Marloes Jongen [p 4], Jeroen van Lente [voorkant omslag, p 3 (boven), 5, 6], Illustraties: Jeroen van Lente [p 3, 19, 22]

Ledenbijdrage 2020 – sector Zorg & Welzijn, Kerk en Ideëel

	Bruto	Netto *
Brutosalaris:		
Helft minimumloon of minder	€ 9,35 p/mnd	€ 5,79 p/mnd
Minimumloon of minder en jongeren t/m 23 jaar	€ 12,95 p/mnd	€ 8,02 p/mnd
Meer dan minimumloon	€ 17,50 p/mnd	€ 10,83 p/mnd
Volgtijd studenten MBO of HBO (de eerste maand wordt € 0,50 administratiekosten in rekening gebracht.)	Gratis	Niet van toepassing
Studenten overgangstarief (gedurende een jaar na het einde van het gratis lidmaatschap)	€ 5,00	€ 3,10
(Vroeg)gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden (WW/WAO)	€ 9,35 p/mnd	Niet van toepassing

Voor betalingen anders dan per automatische incasso geldt een toeslag van € 1,- per betaling.

* Let op: De nettobedragen zijn gebaseerd op een contributieruggave van ruim 38%. Als werkend lid kun je een groot deel van je contributie terugverdiene. Het voordeel kan oplopen tot zo'n € 90,- per jaar. In het najaar ontvang je hierover automatisch bericht.

Organisatie CNV Kerk en Ideëel

• Postbus 2510, 3500 GM Utrecht, bezoekadres: Tiberdreef 4, 3561 GG Utrecht
E rkpastoraalwerk@cnv.nl • W www.vpwinfo.nl
• N. Foppen • E n.foppen@cnv.nl

• **Bestuur Beroepsgroep VPW** • H. Herbé, J. Deckers, M. van Tricht, L. Geurts, T. Halin, J. Houben, G.M.H. Kamsma-Kunst, H.J.M. Kint-van Os, G. Prevoo.
• **Landelijke Commissie Rechtspositie (LKR)** • J. van Beek, M. Buijns, G. Damen, G. Dieteren, N. Foppen, T. Halin (voorzitter), W. Vroom, N. van Waterschoot (FNV)
• **Website** www.vpwinfo.nl • G. Prevoo, webmaster

Onderdelen van de beroepsgroep VPW in de bisdommen

• **VPW Den Bosch** vacature
• **VPW Breda** • Contactgroep: drs. J.M.A. Heezemans, Van Hattumstraat 18, 4437 AG Ellewoutsdijk, 0113 - 548 201, breda@vpwinfo.nl
• **VPW Groningen-Leeuwarden** • Secretariaat: N. Bouma, Trambaan 15, 9251 LZ Burgum, 0511 705 336, [groningen-leeuwarden@vpwinfo.nl](mailto: groningen-leeuwarden@vpwinfo.nl)
• **VPW Haarlem-Amsterdam** • Secretariaat: H.J.M. Kint-van Os, Triade 45, 1901 GW Castricum, 06-24 60 38 29, kikikint@xs4all.nl
• **VPW Limburg** • Secretariaat: P. Linders, Stichting Groenewold, Roermond, 077 - 354 66 89, [limburg@vpwinfo.nl](mailto: limburg@vpwinfo.nl)
• **VPW Rotterdam** • Secretariaat: H.J.T. Dam, Alblashof 54, 2951 XR Alblusserdam, 06-12 37 40 02, [rotterdam@vpwinfo.nl](mailto: rotterdam@vpwinfo.nl)
• **VPW Utrecht** • Contactpersoon: L.Geurts, Pasteurstraat 106, 7316 GW Apeldoorn, 06-44 04 64 65, lgeurts-18@kpnmail.nl

Verzoek aan onze leden!

Als er iets verandert in uw gegevens wilt u dan zo vriendelijk zijn dit zelf aan te passen via mijn.cnv.nl of dit door te geven aan ons secretariaat: bel met CNVinfo, telefoon 030-7511003. Denk daarbij aan • Adresgegevens • Verandering van werkring of werksort • Arbeidsduurverandering (bijvoorbeeld van full-time naar half-time) • Het overgaan van studentlid naar werkend lid • Het met emeritaat gaan • Verandering van werkgever

Homo Polrum

Het was effe wennen in het Goudse: het veen, de polders en de plassen. Het was wennen: het loeien van de koeien, de aubade van fluitende vogels, het avondconcert van kwakende kikkers. Het was wennen in het Groene Hart, gelegen op slechts 21,0976 kilometer van de Ramblas van de Maasstad.

Bouwen aan de stad

Rob Lijesen

Gaandeweg raakte ik er meer en meer van overtuigd dat er toch nog een derde scheppingsverhaal moet zijn. Het bewijs daarvoor, weggezakt in het veen, zal ooit boven komen drijven als een veenbonk in de Gouwe. Ergens moet er een derde scheppingsverhaal zijn waarin beschreven staat dat God, net voor de tijdslimiet, de *Homo Polrum* schiep, de Polderbewoner.

Een ander soort mens, de *Homo Polrum*! Zomaar een paar bewijzen!

Bewijs 1: Na een vergadering zocht ik de weg terug, draaien, keren, draaien en nogmaals keren. Ten einde raad klampte ik een middelbare scholiere aan. Ze stapte af en nam alle tijd mij uit te leggen hoe ik moest rijden, herhaalde het zelfs nog een keer, en zei toen: ... echt waar... nu komt het... iets wat ik in 30 jaar Rotterdam nooit had gehoord.... "Mijnheer, ik wens u nog een prettige dag!" Ik wist niet wat ik hoorde, van de weeromstuit vergat ik welke kant ik op moest.

Bewijs 2: Met de fiets wilde ik de *Col de Coenecoop* bedwingen. In tegenovergestelde richting naderde mij een jongeman van een jaar of vijftien. Mobieltje in de ene hand en een blikje limonade in de andere hand. Ik dacht: "Goed zo! Now we are talking, back in town!" Het blikje was kennelijk leeg en hij wilde het weggooien in zo'n net, zo'n blikjesvanger. Hij gooide en miste... Wat doet die jongen? Hij stapt af, raapt het blikje op en gooit nog een keer: Raak! In 30 jaar Rotterdam, nooit gezien!

Niet normaal toch?

Vanuit een stad met meer dan 170 nationaliteiten, een stad waar de handen uit de mouwen worden gestoken en gevouwen voor gebed, vanuit een religieuze stad met kerken, tempels, moskeeën, schuurtjes, gebouwtjes, synagogen en een heuse kathedraal streek ik neer in een gebied met katholieke enclaves, waar volksgeloof een levende werkelijkheid is, waar de verspieters van het beloofde land ook hier in de achterhoede zijn beland, waar krampachtig wordt vastgehouden aan wat ooit is geweest, waar de boeken over parochievernieuwing niet enkel gelezen worden, maar ook worden gedaan.

De Homo Polrum! Het vormt een bont gezelschap, allemaal katholiek, allemaal met eigen-wijsheid, allemaal diamanten die aanvoelen dat datgene wat hun is toevertrouwd de moeite waard is om door te geven. Er is nog tijd. Er is nog geld. Er zijn nog vrijwilligers. Er zijn nog pastores. Maar de tijd dringt. Eén ding weet ik zeker: de *Homo Polrum* weet als geen ander te (over)leven op slappe grond. Ze doen er gewoon een schepje bovenop.

Homo Polrum. Je bent uit het veen geschapen. Je zult uit het veen herrijzen! Wegzakken is geen optie!